

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi avoimuusrekisterilaki. Ehdotetussa laissa vaikuttamistoimintaa ja siihen liittyvää ammattimaista neuvontaa harjoittavat tahot velvoitetaan 1) rekisteröitymään sähköiseen avoimuusrekisteriin ja 2) ilmoittamaan harjoittamastaan vaikuttamistoiminnasta kaksi kertaa vuodessa annettavalla toimintailmoituksella.

MTK kannattaa avoimuusrekisterin perustamista ja rekisteröitymisvelvoitteen asettamista vaikuttamistoimintaa ja siihen liittyvää neuvontaa harjoittaville tahoille. Soveltamisalan ja raportointivelvollisuuden osalta toivomme kuitenkin lain jatkovalmistelussa vielä harkittavan muutoksia mietinnössä esitettyyn verrattuna.

MTK:n käsityksen mukaan avoimuusrekisterilaki voi lisätä yleistä luottamusta poliittista päätöksentekojärjestelmää kohtaan ja varmistaa myös osaltaan viranomaisjärjestelmän luotettavaa ja lainmukaista toimintaa. Lausuttavana olevassa mietinnössä esitellään kolme eri vaihtoehtoa soveltamisalaksi. Esitys on kirjoitettu siten, että soveltamisalaan kuuluisivat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Päätös soveltamisalasta on kuitenkin jätetty jatkovalmistelussa tehtäväksi. MTK:n käsityksen mukaan olennaista on lainvalmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvän vaikuttamistyön avoimuus.

MTK ehdottaa, että valtion virastot jätettäisiin lain soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalaa voidaan tarvittaessa laajentaa valtion virastoihin myöhemmin, kun lain soveltamisesta on kertynyt riittävästi kokemusta ja rekisterin laajentamista alue- ja kuntatasolle arvioidaan lain seurannan yhteydessä.

Soveltamisalan lisäksi MTK on huolestunut esitetyn kaksi kertaa vuodessa vaaditun toimintailmoituksen aiheuttamasta hallinnollisesta taakasta. Useita kertoja vuodessa tapahtuva raportointi toiminnasta ei ole ehdotuksen tavoitteen saavuttamiseksi välttämätöntä. Se aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa sekä järjestölle että viranomaisille.

Yhdistykset ja järjestöt sekä useimmat muutkin yhteisöt laativat lakisääteisesti toimintakertomuksen vain kerran vuodessa. MTK:n mielestä kerran vuodessa tehtävä toimintailmoitus olisi katsottava riittäväksi myös avoimuusrekisterilain tarkoituksen toteuttamiseksi. Emme myöskään näe yhdistysten osalta niiden vaikuttamistoimintaan käyttämien resurssien (taloudelliset tiedot) vuosittaisen ilmoitusvelvollisuuden antavan mitään erityistä lisäarvoa vaikuttamistoiminnan avoimuustavoitteen kannalta.

Mietinnössä ei ole riittävästi huomioitu vaikutuksia liittomuotoiseen ammatilliseen järjestäytymiseen. MTK on liittomuotoinen järjestö, johon kuuluu 14 alueellista MTK-liittoa ja 59 metsänhoitoyhdistystä sekä 323 MTK-yhdistystä. Kaikki liitot ja yhdistykset tekevät jäsentensä edunvalvontatyötä aktiivisesti paikallis- ja aluetasolla, mutta monet myös valtakunnan tasolla. Jos jokaisen järjestöömme kuuluvan yhdistyksen tehtäväksi asetettaisiin rekisteröitymisvelvoite ja raportointivelvoite vaikuttamistyöstä kaksi kertaa vuodessa, niin erillisiä toimintailmoituksia tulisi järjestössä tehtäväksi vuosittain lähes 800 kpl. MTK:n käsityksen mukaan viljelijöiden ja muidenkaan ammattiryhmien järjestäytymistä ei pitäisi rasittaa ylimääräisellä hallinnollisella taakalla, jonka merkitys avoimuuden lisäämisessä olisi varsin vähäinen.

MTK haluaa lain jatkovalmistelussa varmistettavan, että liittomuotoisten yhdistysten osalta riittävänä pidetään valtakunnallisesti toimivan keskusjärjestön vuosittain tekemiä ilmoituksia koko järjestön vaikuttamistoiminnasta. Keskusliiton rekisteröityminen ja ilmoitusvelvollisuus on katsottava riittäväksi. Pääsääntöisesti alueellisesti ja paikallisesti toimivia, keskusliittoon kuuluvia yhdistyksiä avoimuusrekisterilain velvoitteiden ei tulisi koskea.

Toimiakseen sujuvasti ja ilman kohtuuttomia kuluja avoimuusrekisterilain mukainen ilmoitusjärjestelmä olisi kyettävä liittämään osaksi vaikuttamistyön tekijöiden omaa toimintakertomuksen laatimisprosessia. Ilmoitukseen kirjattavien asioiden ja yhteydenpidon olisi myös liityttävä lainsäädännön valmisteluun ja päätöksentekoon. Kaiken yhteydenpidon ilmoittaminen laissa mainittuihin henkilöihin olisi rekisterin tavoitteen kannalta tarpeetonta ja aiheuttaisi vain ylimääräistä työtä sekä kuluja.

Edellä mainitut muutosehdotukset huomioiden MTK pitää mietinnössä ehdotettua lakia avoimuusrekisteristä hyvänä ja kannatettavana. Toivomme luonnollisesti vielä mahdollisuutta lausua laadittavasta lopullisesta hallituksen esityksestä uudelleen.

Kristeri Leena
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y. - Jyrki Wallin,
toiminnanjohtaja